

บทที่ 2

โครงสร้างทางทฤษฎีและการตรวจเอกสาร

การศึกษาผลกระทบของอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงที่มีต่อราคาส่งออก ข้าว ยางพารา และ กุ้งแช่เย็นแช่แข็ง ของไทยที่ส่งออกไปสหรัฐอเมริกา ได้มีเอกสารงานศึกษาที่เกี่ยวข้อง และแนวคิดทางทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง คือ ทฤษฎีอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง ดังนี้

การตรวจเอกสาร

การตรวจเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาผลกระทบของอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงที่มีต่อราคาส่งออก ข้าว ยางพารา และกุ้งแช่เย็นแช่แข็ง ของไทยที่ส่งออกไปสหรัฐอเมริกา ได้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนแรก ศึกษาในด้านการส่งออก ข้าว ยางพารา และกุ้งแช่เย็นแช่แข็ง ส่วนที่สอง ศึกษาทฤษฎีวิธีการวิเคราะห์ที่นำมาใช้ในการศึกษาผลของการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนที่มีต่อราคาส่งออก

ส่วนแรก ศึกษาในด้านการส่งออก ข้าว ยางพารา และกุ้งแช่เย็นแช่แข็ง

ผาณิต (2545) ทำการศึกษาการวิเคราะห์ของการส่งออกข้าวหอมและข้าวขาว 100% ของประเทศไทยไปยังประเทศผู้นำเข้าที่สำคัญ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อศึกษาสภาพทั่วไปทางการตลาดและการส่งออกข้าวหอมและข้าวขาว 100% ของประเทศไทย ตลอดจนศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่ออุปสงค์ของการส่งออกข้าวหอมและข้าวขาว 100% ของประเทศไทยไปยังประเทศคู่ค้าที่สำคัญต่างๆ ได้แก่ ประเทศจีน สหรัฐอเมริกา ฮองกง และสิงคโปร์ ผลการศึกษาพบว่าค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์การส่งออกข้าวหอมของฮองกง สิงคโปร์ และสหรัฐอเมริกามีค่าค่อนข้างต่ำ แสดงถึงผลการทดแทนที่แฝงอยู่ในผลของราคามีน้อยและมีลักษณะการนำเข้าข้าวหอมสม่ำเสมอ ส่วนค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์การส่งออกข้าวหอมของไทยไปยังจีนต่อราคาส่งออกข้าวหอมมีค่ามากกว่า 1 มีสาเหตุจากการที่จีนเป็นตลาดที่มีการนำเข้าข้าวหอมไม่สม่ำเสมอ สำหรับกรณีค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์การส่งออกข้าวขาว 100% พบว่ามีค่าสูงกว่ากรณีข้าวหอม เนื่องจากข้าวขาว 100% มีข้าวชนิดอื่นที่สามารถบริโภคทดแทนได้ ขณะที่ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์การส่งออกต่อรายได้มีค่าบวกแสดงให้เห็นว่าข้าวหอมและข้าวขาว 100% มีลักษณะสินค้าปกติ ซึ่งค่าที่ได้ในกรณีข้าวหอมมีค่าสูงกว่าข้าวขาว 100% เพราะข้าวหอมจัดเป็นข้าวคุณภาพพิเศษ นอกจากนี้

เมื่อพิจารณาค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์การส่งออกข้าวหอมต่อราคาส่งออกข้าวขาว 100% และความยืดหยุ่นของอุปสงค์การส่งออกข้าวขาว 100% ต่อราคาส่งออกข้าวหอมต่างมีค่าบวก แสดงถึงข้าวทั้งสองชนิดมีลักษณะสินค้าทดแทนกัน ดังนั้นการส่งเสริมการส่งออกข้าวหอมของไทยไปยังตลาดคู่ค้าที่สำคัญต่างๆควรเน้นด้านการปรับปรุงคุณภาพ รวมถึงการใช้กลยุทธ์ส่งเสริมการขายในรูปแบบต่างๆ ส่วนกรณีข้าวขาว 100% ควรพยายามลดต้นทุนและค่าใช้จ่ายในการส่งออกเพื่อให้สามารถแข่งขันด้านราคาได้มากยิ่งขึ้น

อุดม (2544) ทำการวิเคราะห์ศักยภาพการส่งออกยางพาราธรรมชาติของประเทศไทย โดยการวิเคราะห์ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (RCA) ของไทยและคู่แข่งที่สำคัญ และวิเคราะห์การขยายตัวของการส่งออกยางพาราธรรมชาติโดยใช้แบบจำลองส่วนแบ่งการตลาดคงที่ (CMS) โดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญคือ เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายการส่งออกเพื่อรักษาส่วนแบ่งในตลาดโลกและเพิ่มขีดความสามารถในการส่งออกยางธรรมชาติของไทย โดยมีผลการศึกษาคือ ในกรณีนี้ข้างขึ้น ประเทศไทย มาเลเซีย และอินโดนีเซียมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกทั้งสิ้น โดยที่ไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ขณะที่มาเลเซียและอินโดนีเซียมีการลดลงมาโดยตลอด สำหรับกรณียางแผ่นรมควันพบว่าทุกประเทศมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกเช่นเดียวกัน ไทยและอินโดนีเซียมีแนวโน้มที่คล้ายคลึงกันคือ ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในช่วงแรกลดลง แต่ไทยมีการปรับตัวได้ดีกว่า และปรับตัวเพิ่มขึ้นในช่วงหลัง และสำหรับยางแท่งกำหนดชั้นคุณภาพ มาเลเซียและอินโดนีเซียมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบทั้งสองประเทศ แต่อินโดนีเซียมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นโดยตลอด ส่วนมาเลเซียมีการเพิ่มขึ้นและลดลงในช่วงท้าย ขณะที่ไทยไม่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกยางแท่งกำหนดชั้นคุณภาพ ผลการวิเคราะห์แบบจำลองส่วนแบ่งการตลาดคงที่ ปรากฏว่าการเพิ่มขึ้นของมูลค่าการส่งออกน่ายางขึ้นของประเทศไทยในช่วงปีพ.ศ.2533-2535 เป็นผลมาจากการขยายตัวในการส่งออกรวมของโลกมากที่สุด โดยเฉพาะในตลาดจีน สำหรับยางแผ่นรมควันในช่วงปีพ.ศ.2533-2535 มีการขยายตัวในการส่งออกอย่างมากนั้น ได้รับผลกระทบจากการแข่งขันที่แท้จริงโดยเฉพาะตลาดประเทศญี่ปุ่น และในกรณียางแท่งกำหนดชั้นคุณภาพการส่งออกของประเทศไทยมีมูลค่าต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับมาเลเซียและอินโดนีเซีย โดยในช่วงปีพ.ศ.2533-2535 มีมูลค่าการส่งออกเพียงเล็กน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับช่วงปี พ.ศ.2536-2539 และ พ.ศ.2540-2542 ซึ่งในช่วงปีพ.ศ.2533-2535 ได้รับผลกระทบจากการแข่งขันที่แท้จริงมากที่สุดโดยเฉพาะในตลาดจีน

จินตนา (2541) ทำการศึกษาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงมาตรการทางการค้าต่อการส่งออกกุ้งสดแช่แข็งของไทย ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อหาตลาดที่มีศักยภาพในการส่งออกกุ้งสดแช่แข็งของไทยในประเทศคู่ค้าที่สำคัญ จากผลการศึกษาพบว่าตลาดที่มีศักยภาพในการส่งออกกุ้งสดแช่แข็งของไทยมากที่สุดคือ ญี่ปุ่น รองลงมาคือ สหรัฐอเมริกา อังกฤษ เยอรมัน และฝรั่งเศสตามลำดับ แต่ประเทศคู่ค้าเหล่านี้ได้มีการใช้มาตรการทางการค้า ซึ่งส่งผลกระทบต่อการส่งออกกุ้งสดแช่แข็งของไทย และยังพบอีกว่าประเทศญี่ปุ่นได้ลดอัตราภาษีศุลกากรลงตามพันธะกรณีของแกตต์มีผลให้การส่งออกกุ้งสดแช่แข็งของไทยเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.13 ประเทศสหรัฐอเมริกาไม่เก็บภาษีนำเข้ากุ้งสดแช่แข็งจากไทยตามพันธะกรณีของแกตต์ แต่มีการใช้มาตรการที่มีโทษภาษีมีผลให้การส่งออกกุ้งสดแช่แข็งของไทยลดลง การเปลี่ยนแปลงการให้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรของสหภาพยุโรปแก่ไทยมีผลให้การส่งออกกุ้งสดแช่แข็งของไทยไปยังอังกฤษลดลงร้อยละ 2.41-5.78 ฝรั่งเศสลดลงร้อยละ 0.38-0.92 และเยอรมันลดลงร้อยละ 0.58-1.39 ตามลำดับ และคาดว่าความต้องการกุ้งสดแช่แข็งของไทยในประเทศคู่ค้าดังกล่าวระหว่างปี พ.ศ. 2540-2543 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะประเทศญี่ปุ่น และสหรัฐอเมริกา แต่ประเทศอังกฤษ ฝรั่งเศส และเยอรมันไม่เป็นดังที่คาดคะเนไว้ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงการให้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากร

ส่วนที่สอง ศึกษาทฤษฎีวิธีการวิเคราะห์ที่นำมาใช้ในการศึกษาผลของการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนที่มีต่อราคาส่งออก

งานศึกษาที่ผ่านมามักสรุปว่าการเปลี่ยนแปลงในราคาสินค้าจะเท่ากับการเปลี่ยนแปลงในอัตราแลกเปลี่ยน โดยไม่ได้ศึกษาผลกระทบที่แท้จริงที่เกิดขึ้นในแต่ละสินค้า ซึ่งการศึกษาจะกล่าวถึงผลของอัตราแลกเปลี่ยนที่มีต่อปริมาณหรือมูลค่าสินค้านำเข้าหรือส่งออก และผลกระทบของอัตราแลกเปลี่ยนที่มีต่ออุปสงค์และอุปทาน จากนั้นจึงคำนึงถึงผลกระทบจากอัตราแลกเปลี่ยนที่มีต่อราคามากขึ้น โดยมีการศึกษาทั้งระดับราคาสินค้าในประเทศ และราคาสินค้าส่งออก

ในส่วนของวิธีการวิเคราะห์พบว่าในช่วงแรกๆจะใช้วิธีการวิเคราะห์แบบ Ordinary Least Squares (OLS) ซึ่งจะมีสมมติฐานที่สำคัญข้อหนึ่งคือ ข้อมูลของตัวแปรที่ได้จากอนุกรมเวลาที่ใช้ในการประมาณการจะต้องมีลักษณะเป็น Stationarity Process ถ้าหากว่าสมมติฐานดังกล่าวไม่เป็นจริงแล้ว ค่าสัมประสิทธิ์ที่คำนวณได้จะไม่มีประสิทธิภาพและขาดความน่าเชื่อถือ ซึ่งทำให้เกิดเป็นความสัมพันธ์ที่ไม่แท้จริงได้ เมื่อข้อมูลอนุกรมเวลาที่ใช้มีลักษณะ เป็น Non-Stationarity กล่าวคือ Mean และ Variance ของข้อมูลเหล่านั้นมีค่าเปลี่ยนแปลงไปตามระยะเวลา จึงอาจทำให้เกิดปัญหา Collinearity หรือ Multicollinearity ได้

มณฑล (2525) ทำการศึกษาผลกระทบของการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนแบบคงที่ของค่าเงินบาทต่อการส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง ซึ่งเป็นพืชทางเศรษฐกิจของไทยที่มีความสำคัญเป็นอันดับสองรองจากข้าว ซึ่งการผลิตมันสำปะหลังของไทยเป็นการผลิตเพื่อการส่งออกเป็นส่วนใหญ่ กล่าวคือร้อยละ 95 ของผลผลิตที่ได้ทั้งหมดส่งออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศ การศึกษาเน้นที่การวิเคราะห์ผลกระทบของอัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทไทยที่ถูกกำหนดไว้คงที่เป็นระยะเวลาานพบว่าค่าเงินบาทถูกกำหนดไว้สูงกว่าสมดุลในตลาดเงินประมาณร้อยละ 3.3-3.8 ซึ่งการวิเคราะห์ดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของอุปสงค์และอุปทานของผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังโดยตรง เพื่อเป็นฐานของการเปรียบเทียบผลกระทบอันเกิดจากการที่สมมุติให้มีการเปลี่ยนแปลงในค่าเงินบาท

ผลการประมาณสมการอุปสงค์และอุปทานผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังในตลาดระดับส่งออกและระดับฟาร์ม ปรากฏว่าในตลาดส่งออกนั้นอุปสงค์การส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังขึ้นอยู่กับ การเปลี่ยนแปลงระดับราคา ปริมาณรัฐพืชของโลกและแนวโน้มของเวลา โดยค่าความยืดหยุ่นต่อระดับราคาเท่ากับ -1.15 ส่วนอุปทานส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังนั้น พบว่าปริมาณการส่งออกของผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังขึ้นอยู่กับ การเปลี่ยนแปลงของระดับราคา และแนวโน้มของเวลา โดยมีค่าความยืดหยุ่นต่อราคาเท่ากับ 0.48 ส่วนในตลาดระดับฟาร์มนั้น อุปสงค์ส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง พบว่าปริมาณความต้องการหัวมันสดเพื่อผลิตเป็นผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังส่งออกขึ้นอยู่กับ การเปลี่ยนแปลงของระดับราคาหัวมันสดที่เกษตรกรได้รับในปีนั้น และแนวโน้มของเวลา โดยมีค่าความยืดหยุ่นต่อราคาเท่ากับ 0.42 ส่วนอุปทานหัวมันสดที่ระดับฟาร์มนั้นพบว่า ปริมาณการผลิตหัวมันสดขึ้นอยู่กับ การเปลี่ยนแปลงของระดับราคาหัวมันสดที่เกษตรกรได้รับในปีที่ผ่านมา และปริมาณผลผลิตหัวมันสดในปีที่ผ่านมาเช่นเดียวกัน โดยมีค่าความยืดหยุ่นต่อราคาในระยะยาวเท่ากับ 1.45

ผลการวิเคราะห์ผลกระทบของการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทไว้คงที่ในระหว่างปี พ.ศ.2506-พ.ศ.2523 ที่มีต่อการผลิต การส่งออก และระดับรายได้จากการผลิตและการส่งออก ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังชี้ให้เห็นว่าการกำหนดค่าเงินบาทไว้สูงกว่าสมดุล 8.8 เปอร์เซ็นต์ จะทำให้ปริมาณการผลิตหัวมันสดต่ำกว่าที่ควรจะเป็น รายได้จากการผลิตหัวมันสดต่ำกว่าที่ควรจะได้ และปริมาณการส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังก็อยู่ในระดับต่ำกว่าที่ควรจะเป็นเช่นกัน

จากผลการศึกษาครั้งนี้ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับนโยบายการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยน หรือการปรับค่าเงินบาทที่จะมีผลต่อการส่งเสริมการออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังก็คือ รัฐบาลน่าจะพิจารณา

ปรับค่าเงินบาทให้ลดลงโดยอย่างน้อยให้เท่ากับค่าสมดุลทางการค้า ซึ่งนอกจากจะมีผลให้เกิดการขยายตัวในปริมาณการส่งออก ปริมาณการผลิตของมันสำปะหลังแล้ว การกำหนดค่าเงินบาทให้เท่ากับค่าสมดุลทางการค้ายังช่วยลดปัญหาการขาดดุลการค้าและดุลการชำระเงินระหว่างประเทศให้น้อยลง รวมทั้งเป็นการป้องกันมิให้เกิดการสูญเสียในการใช้ทรัพยากรการผลิตในอุตสาหกรรมมันสำปะหลังของประเทศได้อีกทางหนึ่ง

วณิดา (2541) ศึกษาผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนที่มีต่อสินค้าส่งออกที่สำคัญของประเทศไทย โดยประเมินผลกระทบโดยรวมต่อปริมาณการส่งออกสินค้าสำคัญของไทยหลังจากประเทศไทยประสบปัญหาทางเศรษฐกิจและทางการนำระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบลอยตัวเข้ามาใช้แทนระบบตะกร้าเงิน อันเป็นผลให้ค่าเงินบาทอ่อนตัวลง ซึ่งในภาวะที่การส่งออกสินค้าจำเป็นต้องพึ่งพาปัจจัยการผลิตนำเข้ามากขึ้น ทำให้การส่งออกสินค้าของไทยได้รับผลกระทบตามมา

วัตถุประสงค์หลักในการศึกษา เพื่อวิเคราะห์การอ่อนตัวของค่าเงินบาทหลังการใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนลอยตัว โดยทำการประเมินว่ามีผลกระทบโดยรวมต่อปริมาณการส่งออกสินค้าสำคัญๆอย่างไร เมื่อคำนึงถึงราคาสินค้าส่งออกซึ่งมีภาระต้นทุนการนำเข้าปัจจัยการผลิตที่แพงขึ้น โดยพิจารณาประกอบกับความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาส่งออกในแต่ละสินค้า รวมถึงศึกษาผลกระทบที่มีต่อรายได้สุทธิจากการส่งออกในแต่ละสินค้าด้วย เพื่อเป็นตัวชี้วัดเบื้องต้นในการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างการผลิตเพื่อส่งออกในอนาคต

การศึกษาส่วนแรกใช้วิธีวิเคราะห์ตามแบบจำลองต้นทุนการผลิต ตามตารางปัจจัยการผลิต-ผลผลิตปีพ.ศ.2533 โดยแบ่งเป็น 10 สาขาการผลิต ครอบคลุมสินค้า 11 ชนิดใน 3หมวด คือ เกษตรกรรม อุตสาหกรรมดั้งเดิม และอุตสาหกรรมใหม่ โดยประมาณการให้ค่าเงินบาทอ่อนตัวลงใน 4 กรณี คือ อ่อนตัวลงร้อยละ 35 40 45 และ 50 ตามลำดับ สำหรับการศึกษาส่วนที่สองใช้วิเคราะห์สมการถดถอยในแบบจำลองอุปสงค์การส่งออกสินค้า ซึ่งขึ้นอยู่กับราคาส่งออกและรายได้ของประเทศผู้นำเข้า เพื่อหาความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาส่งออก และการศึกษาส่วนที่สามเป็นการนำผลการลดลงของราคาสุทธิมาพิจารณาประกอบกับผลความยืดหยุ่น จะทราบผลการส่งออกสุทธิของแต่ละสินค้าที่เปลี่ยนแปลงไปหลังจากค่าเงินบาทอ่อนตัวลง ส่วนที่สี่เป็นการศึกษารายได้สุทธิจากการส่งออกซึ่งคือส่วนต่างของมูลค่าส่งออกกับมูลค่าปัจจัยการผลิตนำเข้าที่ใช้ มูลค่าส่งออกใช้

ข้อมูลปีพ.ศ.2540 และปัจจัยการผลิตนำเข้าคำนวณเป็นสัดส่วนต่อมูลค่าส่งออกซึ่งได้จากตาราง ปัจจัยการผลิต-ผลผลิต โดยจะปรับค่าเงินบาทอ่อนตัวลง 4 กรณีเช่นกัน

ผลการวิเคราะห์พบว่าสินค้าอุตสาหกรรม โดยเฉพาะสินค้าอุตสาหกรรมใหม่ เป็นสินค้าที่มี ต้นทุนนำเข้าปัจจัยการผลิตสูงกว่าสินค้าเกษตรกรรม ดังนั้นหลังจากค่าเงินบาทอ่อนตัว ราคาสินค้า อุตสาหกรรมจึงปรับลดลงได้น้อยกว่า เมื่อวิเคราะห์ ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาส่งออก ปรากฏว่าไม่สามารถระบุอย่างชัดเจนว่าหมวดใดมีความยืดหยุ่นมากหรือน้อยกว่ากันแต่จะระบุได้ เป็นรายสินค้าเท่านั้น ดังนั้นเมื่อพิจารณาผลประกอบกันทั้งด้านราคาและความยืดหยุ่นอุปสงค์ต่อ ราคาส่งออก ปรากฏว่าสินค้าที่พึ่งพาวัตถุดิบนำเข้าหรือสินค้าเกษตรกรรมที่มีความยืดหยุ่นของ อุปสงค์ต่อราคาส่งออกสูง จะเพิ่มปริมาณการส่งออกมากที่สุดเมื่อค่าเงินบาทอ่อนตัวลง และยังเป็น หมวดสินค้าที่รายได้สุทธิจากการส่งออกลดลงน้อยที่สุดด้วย

การศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่า การใช้อัตราแลกเปลี่ยนลอยตัวซึ่งทำให้ค่าเงินบาทอ่อนตัวลงมี ผลกระทบในสินค้าแต่ละหมวดแตกต่างกัน ควรส่งเสริมการผลิตสินค้าที่พึ่งพาปัจจัยการผลิตนำเข้า น้อย คือสินค้าเกษตรกรรม ซึ่งหากเป็นสินค้าที่มีความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาส่งออกสูงจะได้ ประโยชน์มากขึ้น และควรส่งเสริมการผลิตสินค้าทดแทนการนำเข้าด้วย เพื่อให้เกิดการพึ่งพา ตนเองและก่อประโยชน์ต่อประเทศไทยในระยะยาวได้มากขึ้น

ชัยชาญ (2541) ศึกษาผลกระทบของอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงต่อความต้องการส่งออก โดยศึกษากรณีสินค้าเกษตรของประเทศไทย พ.ศ.2508-พ.ศ.2537 โดยใช้ข้อมูลทฤษฎีมิราบายปี ศึกษา สินค้าส่งออกคือ ข้าว ข้าวโพด ยางพารา และสินแร่ดีบุก ไปยังประเทศคู่ค้าที่สำคัญได้แก่ สหรัฐอเมริกา สิงคโปร์ ญี่ปุ่น มาเลเซีย และฮ่องกง จากการศึกษาพบว่า อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง ได้มีผลต่อการส่งออกสินค้าของประเทศไทย ณ ระดับนัยสำคัญต่างๆ ซึ่งจะมีแต่สินแร่ดีบุกเท่านั้นที่ ให้ค่าความยืดหยุ่นเท่ากับ 0.0098 ส่วนสินค้าอื่นๆ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากสินแร่ดีบุกนั้น เป็นสินค้าที่มีความต้องการสูงในตลาดโลกสำหรับอุตสาหกรรมต่างๆ

นอกจากอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงแล้วยังมีปัจจัยอื่นๆ ที่มีผลต่อการส่งออกสินค้าเกษตร ไทย คือ ระดับราคาสินค้า ราคาสินค้าเพื่อทดแทนการนำเข้า และ World GDP จากการศึกษาพบว่า ระดับราคาส่งออกข้าว ข้าวโพด ยางพารา นั้นให้ค่าความยืดหยุ่นเท่ากับ -0.007 -0.795 และ 0.023 แสดงว่า ข้าวและข้าวโพดมีปริมาณการส่งออกลดลง แต่สำหรับยางพารานั้นมีผลให้การส่งออก เพิ่มขึ้นเมื่อค่าเงินบาทเพิ่มขึ้น ราคาสินค้าเพื่อทดแทนการนำเข้าของสินค้าข้าวสาลี ถั่วเหลือง ยาง

สังเคราะห์ ซึ่งให้ค่าความยืดหยุ่นเท่ากับ 0.0686 0.4494 และ 1.5592 ตามลำดับ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าประเทศคู่ค้าของไทยได้ผลิตสินค้าต่างๆเพื่อการบริโภคภายในประเทศ ซึ่งเป็นการลดการนำเข้า สำหรับ World GDP มีสินค้าข้าวและสินแร่ดิบ ให้ค่าความยืดหยุ่นเท่ากับ 0.0095 และ 0.8641 แสดงว่าประเทศต่างๆมีความต้องการสินค้าเหล่านี้มาก สำหรับสินค้าเหล่านี้มีการแข่งขันสูงมากในตลาดโลก ดังนั้นประเทศไทยควรมีการปรับปรุงคุณภาพของสินค้าเหล่านี้ให้มีมาตรฐานที่ดีขึ้น เพื่อรักษาส่วนแบ่งตลาดในตลาดโลกเอาไว้

พิชญา (2546) ศึกษาอุปสงค์การส่งออกข้าวไทยก่อนและหลังการลดค่าเงินบาท ซึ่งข้าวเป็นพืชเศรษฐกิจส่งออกที่สำคัญของไทย ตลาดส่งออกข้าวไทยที่สำคัญได้แก่ประเทศในกลุ่มเอเชียและสหรัฐอเมริกา ในวันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ.2540 ประเทศไทยได้ประกาศลดค่าเงินบาทลงส่งผลให้อัตราแลกเปลี่ยนไทยปรับตัวโดยเพิ่มจาก 25-26 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐอเมริกาคือ 44-45 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐอเมริกา ในปีพ.ศ.2545 ซึ่งทำให้ราคาส่งออกข้าวไทยในรูปสกุลดอลลาร์สหรัฐอเมริกาลดลง ในสายตาของผู้บริโภคในตลาดเอเชียและสหรัฐอเมริกา โดยได้ทำการศึกษาว่าหลังลดค่าเงินบาทจะส่งผลต่อปัจจัยที่กำหนดอุปสงค์การส่งออกข้าวในช่วงก่อนและหลังการเปลี่ยนแปลงอย่างไร การศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ช่วงคือ ก่อนการลดค่าเงิน พ.ศ.2530-มิถุนายน พ.ศ.2540 และหลังการลดค่าเงิน พ.ศ.2540-ธันวาคม พ.ศ.2544 ใช้ข้อมูลทุติยภูมิรายเดือน โดยใช้วิธีวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงซ้อน โดยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด

จากการศึกษาพบว่าปัจจัยที่มีผลกระทบต่ออุปสงค์การส่งออก คือราคาส่งออกข้าวไทย อัตราแลกเปลี่ยน และมูลค่าการส่งออกของประเทศผู้นำเข้า (ใช้เป็นตัวแทนรายได้ของประเทศผู้นำเข้า) โดยค่าความยืดหยุ่นต่อราคาส่งออกในช่วงก่อนการลดค่าเงินในตลาดเอเชียและตลาดสหรัฐอเมริกาเท่ากับ -0.505 และ -0.998 ตามลำดับ แต่ค่าความยืดหยุ่นดังกล่าวได้ลดลงในช่วงหลังการลดค่าเงินบาท โดยมีค่าเท่ากับ -0.335 และ -0.242 ตามลำดับ ค่าความยืดหยุ่นของปริมาณอุปสงค์ส่งออกข้าวต่ออัตราแลกเปลี่ยนในตลาดเอเชียและสหรัฐอเมริกาก่อนลดค่าเงินมีค่าเท่ากับ 7.872 และ 3.866 แต่หลังการลดค่าเงินค่าความยืดหยุ่นเปลี่ยนแปลงเป็น 0.402 และ 0.476 ตามลำดับ ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อมูลค่าการส่งออกของประเทศผู้นำเข้าในตลาดเอเชียและสหรัฐอเมริกาก่อนการลดค่าเงินมีค่าเท่ากับ 0.265 และ 0.781 แต่หลังการลดค่าเงินค่าความยืดหยุ่นเปลี่ยนแปลงลดลงเป็น 0.152 และ 0.324 ตามลำดับ

เมื่อทำการทดสอบ Chow Test พบว่าสมการส่งออกข้าวไทยมีลักษณะเปลี่ยนแปลงเป็นอุปสงค์ที่มีความยืดหยุ่นต่อราคาต่ำลงภายหลังการลดค่าเงินบาท ดังนั้นนโยบายด้านการส่งออกข้าวจึง

ควรเน้นการรักษาเสถียรภาพราคาส่งออกและเสถียรภาพของอัตราแลกเปลี่ยน โดยเฉพาะการรักษาเสถียรภาพระดับราคาในตลาดที่มีอำนาจซื้อสูงเพื่อการรักษาเสถียรภาพรายได้จากการส่งออก

มณฑลและภูมิภาคได้ทำการศึกษาผลของอัตราแลกเปลี่ยนที่มีต่อมูลค่าและปริมาณการส่งออก โดยที่มณฑลเลือกศึกษามันสำปะหลังเนื่องจากเป็นสินค้าที่มีสัดส่วนการส่งออกมาก และภูมิภาคเลือกศึกษาสินค้า 3 หมวด คือ เกษตรกรรม อุตสาหกรรมดั้งเดิม และอุตสาหกรรมใหม่ ซึ่งภูมิภาคได้คำนึงถึงต้นทุนการนำเข้าด้วย และทั้งสองเลือกใช้วิธีในการวิเคราะห์คือวิธี Ordinary Least Squares (OLS) ส่วน ชัยชาญ และ พิษญา ได้ทำศึกษาผลกระทบของอัตราแลกเปลี่ยนที่มีต่อความต้องการส่งออก โดยที่ชัยชาญ เลือกศึกษาสินค้า ข้าว ข้าวโพด ยางพารา และสินแร่ดิบๆ ส่วนพิษญา ได้เลือกศึกษาเฉพาะข้าว โดยที่มีการทดสอบ Chow Test เพื่อดูความแตกต่างก่อนและหลังการลดค่าเงิน โดยทั้งสองได้เลือกใช้วิธีในการวิเคราะห์คือวิธี Ordinary Least Squares (OLS) เช่นกัน

ต่อมาได้มีการพัฒนาวิธีการวิเคราะห์เป็นวิธี Cointegration ซึ่งเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ทางเศรษฐมิติแนวใหม่ ซึ่งพัฒนาขึ้นเพื่อให้สามารถใช้วิเคราะห์กับข้อมูลอนุกรมเวลาที่เป็น Non-Stationarity ได้ โดยงานศึกษาในปัจจุบันได้มีการนำวิธี Cointegration มาใช้อย่างแพร่หลาย ซึ่งรวมถึงการศึกษาเรื่องผลกระทบของอัตราแลกเปลี่ยนที่มีต่อราคาคั่ว

จักรี (2544) ศึกษาถึงผลกระทบของอัตราแลกเปลี่ยนต่อราคาส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมของไทย ได้ศึกษาสินค้าอุตสาหกรรมของไทย 3 รายการ คือ อุตสาหกรรมยานพาหนะ อุตสาหกรรมคอมพิวเตอร์ และอุตสาหกรรมแผงวงจรไฟฟ้า โดยแยกพิจารณาผลกระทบที่มีต่อประเทศคู่ค้าที่สำคัญ 5 ประเทศ ในแต่ละอุตสาหกรรม โดยใช้วิธีวิเคราะห์แบบ Cointegration

ผลการศึกษาพบว่าราคาสินค้าส่งออกในอุตสาหกรรมยานพาหนะไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย เวียดนาม และโปรตุเกส ได้รับผลการส่งผ่านจากอัตราแลกเปลี่ยนอย่างสมบูรณ์ กล่าวคือ เมื่ออัตราแลกเปลี่ยนเปลี่ยนแปลงไปราคาสินค้าส่งออกในสกุลเงินบาทจะคงที่ ทำให้ราคาสินค้าส่งออกในสกุลเงินต่างประเทศมีราคาลดลงหรือเพิ่มขึ้นเท่ากับการเปลี่ยนแปลงในอัตราแลกเปลี่ยน ยกเว้นประเทศญี่ปุ่นที่ราคาสินค้าส่งออกไม่ได้รับผลการส่งผ่านจากอัตราแลกเปลี่ยน ทำให้ราคาสินค้าส่งออกในรูปสกุลเงินเยนไม่มีการเปลี่ยนแปลง ในอุตสาหกรรมคอมพิวเตอร์ การส่งออกไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา สิงคโปร์ ได้รับผลการส่งผ่านจากอัตราแลกเปลี่ยนอย่างสมบูรณ์ แต่การส่งออกไปยังประเทศญี่ปุ่น เนเธอร์แลนด์ และมาเลเซีย กลับไม่ได้รับผลการส่งผ่านจากอัตราแลกเปลี่ยน สำหรับอุตสาหกรรมแผงวงจรไฟฟ้าการส่งออกไปยัง

ประเทศสหรัฐอเมริกา เนเธอร์แลนด์ สิงคโปร์ และญี่ปุ่น ได้รับผลการส่งผ่านจากอัตราแลกเปลี่ยนอย่างสมบูรณ์ ยกเว้นการส่งออกไปยังประเทศไต้หวันที่ราคาสินค้าส่งออกไม่ได้รับผลการส่งผ่านจากอัตราแลกเปลี่ยน จากผลการศึกษาจะเห็นได้ว่าการเปลี่ยนแปลงในอัตราแลกเปลี่ยน อาจมีข้อบ่งชี้ในการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันในด้านราคาส่งออกสินค้า ทั้งนี้เนื่องจากผลของอัตราแลกเปลี่ยนที่มีต่อราคาสินค้าส่งออกในแต่ละอุตสาหกรรมและแต่ละตลาดจะแตกต่างกันไป การอ่อนค่าของอัตราแลกเปลี่ยนจึงอาจไม่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมสินค้าส่งออกเสมอไป

Swift (2004) ทำการศึกษาการส่งผ่านของการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนที่มีต่อราคาสินค้าส่งออกของออสเตรเลีย โดยสินค้าที่ศึกษาคือผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับนมและผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับสัตว์ ซึ่งเป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญของออสเตรเลีย โดยสินค้าที่ศึกษาคือผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับนมและผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับสัตว์ ซึ่งเป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญ ใช้ข้อมูลทศวรรษรายเดือนตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 1985 ถึงเดือนมิถุนายน 1996 ซึ่งผลิตภัณฑ์ที่ศึกษาแบ่งออกเป็น 5 ชนิดคือ ผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับนมได้แก่ นม เนย และผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับสัตว์ได้แก่ เนื้อวัว เนื้อแกะ และหนังสัตว์

วิธีการทดสอบใช้ Cointegration โดย Johanson ด้วยการประมาณค่า Cointegration ด้วยวิธี Maximum Likelihood ซึ่งหลักของ Cointegration อิงกับแบบจำลองที่เรียกว่า Vector Autoregressive (VAR) Model ผลการศึกษาพบว่า ผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับนมได้แก่ นม เนย มีความสัมพันธ์ในระยะยาว ที่แสดงให้เห็นว่ามีการส่งผ่านอย่างสมบูรณ์ของการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยน ซึ่งชี้ให้เห็นถึงว่าการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนเป็นผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในราคาสินค้าต่างประเทศของผลิตภัณฑ์เหล่านั้น และส่งผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในความต้องการซื้อ ซึ่งผลของการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนสำหรับสินค้าทั้ง 3 ชนิดจะขึ้นอยู่กับขนาดและระดับของการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยน และยังขึ้นอยู่กับการกีดกันทางการค้าในตลาด

สำหรับผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับสัตว์ได้แก่ เนื้อวัว เนื้อแกะ และหนังสัตว์ พบว่าสินค้าทุกชนิดไม่มีความสัมพันธ์ในระยะยาวคือไม่มีความสัมพันธ์กับราคาส่งออก อย่างไรก็ตามสินค้าทุกชนิดจะถูกผลกระทบจากการกำหนดโควต้าและการกีดกันทางการค้าที่มีอยู่

จักรี และ Robyn Swift ได้ทำการศึกษาผลของอัตราแลกเปลี่ยนที่มีต่อราคาสินค้าโดยที่จักรีเลือกศึกษาสินค้าในหมวดหมู่อุตสาหกรรม และ Robyn Swiftเลือกสินค้าที่ศึกษาคือผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับนมและผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับสัตว์ ซึ่งเป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญ และทั้งสองได้ใช้วิธีในการ

วิเคราะห์แบบ Cointegration แต่ทั้งสองเลือกใช้อัตราแลกเปลี่ยนในนามมาเป็นตัวศึกษา ซึ่งอาจให้ผลที่ไม่ชัดเจน

ดังนั้นในการศึกษาผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนที่มีต่อราคาส่งออกในครั้งนี้เพื่อให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้นจึงเลือกที่จะศึกษาผลกระทบของอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงซึ่งสามารถบอกถึงความเคลื่อนไหวของราคาได้ดีกว่าการหาอัตราแลกเปลี่ยนในนาม โดยจะทำการเลือกศึกษาสินค้าเกษตรได้แก่ ข้าว ยางพารา กุ้งแช่เย็นแช่แข็ง ซึ่งเป็นสินค้าส่งออกที่มีสัดส่วนการส่งออกมากที่สุด

แนวคิดทางทฤษฎี

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงที่มีต่อราคาส่งออกข้าว ยางพารา และกุ้งแช่เย็นแช่แข็ง ของไทยที่ส่งออกไปสหรัฐอเมริกา คือทฤษฎีอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง ซึ่งจะอธิบายถึงการคำนวณหาอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงในรูปแบบต่างๆ ดังนี้

แนวคิดทฤษฎีอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง

อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง (Nominal Exchange Rate หรือ NER) หมายถึง การกำหนดค่าเงินของตนเปรียบเทียบกับเงินอีกสกุลหนึ่ง หรือเป็นอัตราหรือราคาที่เงินสกุลหนึ่งถูกแลกเปลี่ยนหรือขายเพื่อเงินอีกสกุลหนึ่ง หรือราคาซื้อขายของเงินตราต่างประเทศ ซึ่งอัตราแลกเปลี่ยนขณะใดขณะหนึ่งจะเป็นเท่าไร ขึ้นอยู่กับความต้องการซื้อ (Demand) กับความต้องการขาย (Supply) ของเงินตราต่างประเทศ ซึ่งอัตราแลกเปลี่ยนปัจจุบัน (Spot Rate) คือราคาซื้อหรือขายระหว่างเงินสกุลนั้นกับเงินอีกสกุลหนึ่ง ณ เวลาใกล้ปิดตลาดที่สุด อัตราแลกเปลี่ยนในนามยังไม่ได้มีการกำจัดผลของเงินเพื่อออกไป ซึ่งการอธิบายการเคลื่อนไหวของค่าเงินที่แท้จริง โดยใช้อัตราแลกเปลี่ยนในนามอธิบายจะไม่ดีเท่าอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง (Real Exchange Rate หรือ RER) เช่น ประเทศที่มีระดับราคาสินค้าสูงขึ้นเรื่อยๆ (ภาวะเงินเฟ้อ) ค่าของเงินที่แท้จริงจะลดลง ในขณะที่อัตราแลกเปลี่ยนในนามอาจไม่เปลี่ยนแปลงเลยก็ได้ หากไม่มีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับความเป็นจริงอัตราแลกเปลี่ยนที่ใช้อาจบิดเบือนค่าที่ควรจะเป็นของเงินตราในประเทศ ก่อให้เกิดปัญหาและอุปสรรคต่อการส่งออกเนื่องจากค่าเงินสูงขึ้น และในขณะเดียวกันทำให้การนำเข้าจากต่างประเทศเพิ่มขึ้น เพราะวราราคาสินค้าจากต่างประเทศถูกกว่าที่ควรจะเป็น ผลก็คือประเทศไทย

ขาดดุลการค้า โดยอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงมีความหมาย 2 นิยามด้วยกัน ซึ่งการอธิบายผลต่อระบบเศรษฐกิจก็จะแตกต่างกันไปในแต่ละนิยาม (Elisabeth Sadoulet and Alain de Janvry: 1995)

นิยามแรกเป็นนิยามดั้งเดิมที่เรียกว่า Purchasing Power Parity Approach จะคำนวณจากอัตราแลกเปลี่ยนในนาม ปรับด้วยราคาโดยเปรียบเทียบของตนกับต่างประเทศ คือ

$$RER1 = (e/e_0)P^s/P^d$$

โดยที่ RER1 = อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง
 (e/e_0) = อัตราแลกเปลี่ยนในนาม
 P^s = ราคาสินค้าในรูปดอลลาร์สหรัฐ
 P^d = ราคาสินค้าในประเทศ

และนิยามที่สองเรียกว่า tradable/nontradable framework โดยคำนวณจากระดับราคาโดยเปรียบเทียบของสินค้า tradable ต่อ nontradable คือ

$$RER2 = P_T/P_{NT}$$

โดยที่ RER2 = อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง
 P_T = ราคาสินค้าและบริการที่มีศักยภาพในการค้าขายได้ระหว่างประเทศ
 P_{NT} = ราคาสินค้าและบริการที่ไม่มีศักยภาพในการค้าขายระหว่างประเทศเนื่องจากต้นทุนค่าขนส่งที่สูงและ/หรือ มีกฎเกณฑ์ห้ามในการส่งออกหรือนำเข้า

RER1 แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างราคาสินค้าในรูปเงินสกุลต่างประเทศกับราคาสินค้าในประเทศ ถ้าอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงลดลง แสดงให้เห็นว่า ราคาสินค้าในประเทศจะสูงขึ้น ส่วน RER2 แสดงให้เห็นถึงโครงสร้างของราคา ซึ่ง P_T คือ ราคาสินค้าและบริการที่มีศักยภาพในการค้าขายได้ระหว่างประเทศ P_{NT} คือ ราคาสินค้าและบริการที่ไม่มีศักยภาพในการค้าขายระหว่างประเทศเนื่องจากต้นทุนค่าขนส่งที่สูงและมีกฎเกณฑ์ห้ามในการส่งออกหรือนำเข้า

ดุลยภาพของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา (The Equilibrium Exchange Rate)

โดยคำจำกัดความแล้ว อัตราแลกเปลี่ยนของเงินตราสกุลหนึ่ง หมายถึง ราคาของเงินตราสกุลหนึ่งซึ่งถูกกำหนดโดยระดับอุปสงค์และอุปทานในตลาด ณ เวลานั้น เช่นเดียวกับสินค้าประเภทอื่นๆที่มีการซื้อขายกันอยู่ในตลาด ดังนั้น ณ ระดับราคาหนึ่ง ย่อมต้องมีอุปสงค์และอุปทานที่ตอบสนองต่อราคานั้นๆเสมอ เมื่อใดที่อุปสงค์ของเงินตราสกุลหนึ่งเท่ากับอุปทานพอดี ณ ระดับดังกล่าวเรียกว่า อัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา ณ จุดดุลยภาพ อย่างไรก็ตามสภาพแวดล้อมในตลาดสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ซึ่งจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในอุปสงค์และอุปทาน จนท้ายที่สุดจะส่งผลต่อราคาอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา การหาดุลยภาพของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราสามารถทำได้ 2 วิธีคือ

1. The Purchasing Power Parity Equilibrium Exchange Rate

สิ่งสำคัญในการกำหนดการเคลื่อนย้ายอัตราแลกเปลี่ยน คือ ความแตกต่างระหว่างอัตราเงินเฟ้อในประเทศและอัตราเงินเฟ้อในส่วนอื่นๆของโลก ถ้าเงินเฟ้อในประเทศมีมากกว่าเงินเฟ้อต่างประเทศ (Elisabeth Sadoulet and Alain de Janvry: 1995) ระบบเงินตราจะมีแนวโน้มลดค่าลง ทฤษฎี PPP จะอธิบายถึงการเคลื่อนย้ายอัตราแลกเปลี่ยน ซึ่งสามารถอธิบาย Purchasing Power Parity Equilibrium Exchange Rate ในทุกๆปีโดยมีความสัมพันธ์กับอัตราแลกเปลี่ยนดุลยภาพในปีฐาน คือ

$$e^*(PPP) = e_0^* \frac{p^d / p_0^d}{p^s / p_0^s}$$

โดยที่	p^d	คือ	ดัชนีราคาสินค้าในประเทศ
	p_0^d	คือ	ดัชนีราคาสินค้าในประเทศในปีฐาน
	p^s	คือ	ดัชนีราคาสินค้าต่างประเทศ
	p_0^s	คือ	ดัชนีราคาสินค้าต่างประเทศในปีฐาน
	e_0^*	คือ	อัตราแลกเปลี่ยนดุลยภาพในปีฐาน
	e^*	คือ	อัตราแลกเปลี่ยนดุลยภาพ

การเลือกปีฐาน คือเลือกปีฐานในปีที่มีดุลการชำระเงินที่มีดุลยภาพ ดุลยภาพนี้จะยกเว้นการ
จัดเก็บภาษีนำเข้า ภาษีส่งออกและการเคลื่อนย้ายทุน ข้อมูลที่สำคัญในอัตราแลกเปลี่ยนและตัวชี้
ราคาสามารถหาได้จาก International Financial Statistics

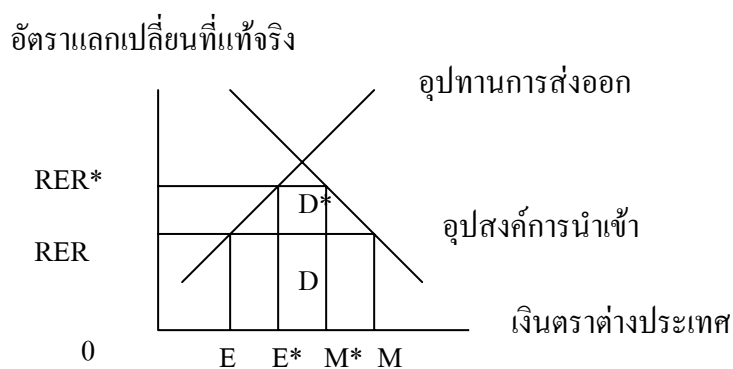
แทน P^d/P^s ใน RER1 ให้

$$RER1 = \left(e_0^* \frac{P_0^s}{P_0^d} \right) \frac{e}{e^*(PPP)}$$

อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง (RER1) เป็นการวัดการเบี่ยงเบนของอัตราแลกเปลี่ยนจากดุล
ยภาพ PPP หรืออีกนัยหนึ่งคือการลดลงของ RER1 ซึ่งให้เห็นว่าอัตราแลกเปลี่ยนในนามลดต่ำกว่าค่า
ดุลยภาพ ลักษณะแบบนี้จะปรากฏเมื่อเงินเฟ้อในประเทศสูง และมีการลดอัตราแลกเปลี่ยนเงินลงต่ำ
กว่าการปรับที่จำเป็นที่กำหนดดุลยภาพอัตราแลกเปลี่ยนนี้มีข้อจำกัดคือไม่สามารถพิจารณา
ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง

2. The Elasticity Approach (วิธีประมาณความยืดหยุ่น)

วิธีความยืดหยุ่นเป็นอีกวิธีที่ใช้สำหรับประมาณดุลยภาพอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง โดยวิธี
นี้จะพิจารณาตลาดระบบเงินตราต่างประเทศดังภาพที่ 2 ว่าราคาเป็นอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงซึ่ง
อธิบายได้ว่า ตลาดอยู่ในดุลยภาพที่ D^* ถ้าดุลการค้าที่แท้จริงขาดดุลจะอยู่ที่ D ซึ่ง RER จะต่ำกว่าค่า
ดุลยภาพ RER^* (Elisabeth Sadoulet and Alain de Janvry: 1995)

ภาพที่ 2 วิธีประมาณค่าความยืดหยุ่นสำหรับดุลยภาพอัตราแลกเปลี่ยน

ระดับของการส่งออก E^* และ นำเข้า M^* จะสามารถคำนวณจากระดับ E และ M และจากความยืดหยุ่นการส่งออก ϵ_E ความยืดหยุ่นการนำเข้า ϵ_M ตามนี้

$$\frac{E - E^*}{E} = \epsilon_E \frac{RER - RER^*}{RER} \quad \text{และ} \quad \frac{M - M^*}{M} = \epsilon_M \frac{RER - RER^*}{RER}$$

นี่เป็นการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงในการขาดดุลของดุลการค้าและการเปลี่ยนแปลงในอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง

$$D - D^* = (M - M^*) - (E - E^*) = (\epsilon_E E - \epsilon_M M)(RER^* - RER) / RER$$

นี่เป็นการอธิบายสำหรับคุณภาพอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงว่าคือฟังก์ชันของการไม่สามารถพุงไว้ได้บางส่วนของการขาดดุล $D - D^*$

$$RER^* (\text{elasticity}) = RER \left(1 + (D - D^*) / (\epsilon_E E - \epsilon_M M) \right)$$

ϵ_M เป็นตัวเลขติดลบ ตัวหารเป็นบวกเสมอ ดังนั้นการลดรูปของการขาดดุลการค้า ($D - D^* > 0$) จะกำหนดการเพิ่มขึ้นของอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง การแสดงนี้สามารถใช้คำนวณอนุกรมเวลาของคุณภาพอัตราแลกเปลี่ยนในนามเปรียบเทียบกับ The Purchasing Power Parity Equilibrium Exchange Rate ซึ่งอัตราแลกเปลี่ยนในนามจะได้เปรียบที่ปฏิบัติตามดัชนีราคาในประเทศ

$$e^* (\text{elasticity}) = e \left(1 + (D - D^*) / (\epsilon_E E - \epsilon_M M) \right)$$

วิธีการประมาณนี้มีข้อจำกัดคือ การกำหนดความยืดหยุ่นของการนำเข้าและการส่งออกจะมีความแตกต่างของสินค้าแต่ละชนิด ซึ่งประกอบด้วย ความแตกต่างด้านความยืดหยุ่นของราคาสินค้า

การศึกษาผลกระทบของอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงที่มีต่อราคาส่งออก ข้าว ยางพารา และ กุ้งแช่เย็นแช่แข็ง ของไทยที่ส่งออกไปสหรัฐอเมริกา ในการหาอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงจะยึดตามนิยามแรกเป็นหลัก

แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาผลกระทบของอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงที่มีต่อราคาส่งออก ข้าว ยางพารา และ กุ้งแช่เย็นแช่แข็ง ของไทยที่ส่งออกไปสหรัฐอเมริกา จะยึดตามแบบจำลองของ Robyn Swift (2004) ซึ่งเป็นการประมาณการส่งผ่านของอัตราแลกเปลี่ยนที่ใช้การลดรูปจากโมเดลการบวกเพิ่มของราคาสินค้า ซึ่งระดับความแตกต่างของการส่งผ่านเป็นผลมาจากการบวกเพิ่มกำไรของผู้ส่งออก กำหนดให้ PM คือราคาสินค้าที่นำเข้า M คือการบวกเพิ่ม CP คือต้นทุนการผลิตภายในประเทศ และ ER คือ อัตราแลกเปลี่ยน

$$PM = M \times \left(\frac{CP}{ER} \right) \quad (1)$$

Hooper and Mann (1989) ได้พัฒนารูปแบบของการบวกเพิ่มว่า การบวกเพิ่มจะขึ้นอยู่กับ การแข่งขันในตลาดโลก คือ ถ้าการแข่งขันในตลาดโลกเพิ่มขึ้นจะเกิดการลดราคาสินค้าส่งออก (WP) ซึ่งมีความสัมพันธ์กับต้นทุนการผลิต ทำให้การบวกเพิ่มลดลง และยังขึ้นอยู่กับระดับความต้องการสินค้าของตลาดโลก คือถ้าความต้องการซื้อต่างประเทศลดลง จะทำให้ราคาสินค้าส่งออก ลดลง ซึ่งมีความสัมพันธ์กับต้นทุนการผลิต ทำให้การบวกเพิ่มลดลง M จึงเทียบเท่ากับ

$$M = \left(WP / \left(\frac{CP}{ER} \right) \right)^\alpha \quad (2)$$

กำหนดให้ $0 \leq \alpha \leq 1$ รวมสมการ (1) และ (2) ให้เท่ากับพฤติกรรมการตั้งราคาโดยผู้ส่งออกจะได้

$$PM = \left(WP / \left(\frac{CP}{ER} \right) \right)^\alpha \times \left(\frac{CP}{ER} \right) \quad (3)$$

เอาสมการที่ (3) ใส่ logarithmic จะได้

$$pm = \alpha wp - (1 - \alpha)er + (1 - \alpha)cp \quad (4)$$

สัมประสิทธิ์อัตราแลกเปลี่ยนในสมการที่ (4) คือ $-(1 - \alpha)$ แสดงถึงความยืดหยุ่นของ ราคาต่างประเทศที่จ่ายโดยผู้นำเข้า ซึ่งเป็นการอธิบายถึงการส่งผ่านราคา สมการที่ (4) ยังสามารถ

ครอบคลุมถึงราคาสินค้าส่งออก โดยรวมเอาความสัมพันธ์ระหว่างราคาที่ย้ายโดยผู้นำเข้าและราคา
ที่ผู้ส่งออกได้รับ

$$PM = \left(\frac{PX}{ER}\right) \quad (5)$$

โดยที่ PX คือราคาของผู้ส่งออกได้รับ และสมการที่ (5) สามารถเขียนในรูป logarithmic ได้

$$pm \equiv px - er \quad (6)$$

และแทนค่า pm ลงในสมการที่ (4) จะได้สมการประมาณ คือ

$$px = \alpha wp + \alpha er + (1 - \alpha)cp \quad (7)$$

ในการศึกษาผลกระทบของอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงที่มีต่อราคาส่งออก ข้าว ยางพารา
และกุ้งแช่เย็นแช่แข็ง ของไทยที่ส่งออกไปสหรัฐอเมริกา จะใช้สมการที่ (7) ในการประมาณการซึ่ง
สามารถแบ่งแบบจำลองออกเป็น 3 แบบจำลองตามชนิดสินค้า คือ

แบบจำลองที่ 1 ผลกระทบของอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงที่มีต่อราคาส่งออกข้าวของไทยที่
ส่งออกไปสหรัฐอเมริกา

$$px_1 = \alpha wp_1 + \alpha rer_1 + (1 - \alpha)cp_1$$

โดยที่ px_1 คือ ราคาข้าวส่งออก
 wp_1 คือ ราคาข้าวในตลาดโลก
 rer_1 คือ อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงข้าว
 cp_1 คือ ต้นทุนการผลิตข้าวภายในประเทศ

แบบจำลองที่ 2 ผลกระทบของอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงที่มีต่อราคาส่งออกยางพาราของ
ไทยที่ส่งออกไปสหรัฐอเมริกา

$$px_2 = \alpha wp_2 + \alpha rer_2 + (1 - \alpha)cp_2$$

โดยที่	px_2	คือ	ราคาขางพาราส่งออก
	wp_2	คือ	ราคาขางพาราในตลาดโลก
	rer_2	คือ	อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงขางพารา
	cp_2	คือ	ต้นทุนการผลิตขางพาราภายในประเทศ

แบบจำลองที่ 3 ผลกระทบของอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงที่มีต่อราคาส่งออกกุ้งแช่เย็นแช่แข็งของไทยที่ส่งออกไปสหรัฐอเมริกา

$$px_3 = \alpha wp_3 + \alpha rer_3 + (1 - \alpha) cp_3$$

โดยที่	px_3	คือ	ราคากุ้งแช่เย็นแช่แข็งส่งออก
	wp_3	คือ	ราคากุ้งแช่เย็นแช่แข็งในตลาดโลก
	rer_3	คือ	อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงกุ้งแช่เย็นแช่แข็ง
	cp_3	คือ	ต้นทุนการผลิตกุ้งแช่เย็นแช่แข็งภายในประเทศ

ในการวิเคราะห์ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงที่มีต่อราคาส่งออกข้าว ขางพารา และกุ้งแช่เย็นแช่แข็ง ของไทยที่ส่งออกไปสหรัฐอเมริกา ซึ่งข้อมูลที่ใช้ทำการวิเคราะห์ต้องมีคุณสมบัติ Stationary เพื่อให้ผลการวิเคราะห์ทางสถิติมีประสิทธิภาพและมีความน่าเชื่อถือมากขึ้น การตรวจสอบคุณสมบัติ Stationary ของข้อมูลจะทำโดยการทดสอบ Unit Root ที่เสนอโดย Dicky and Fuller จากนั้นจึงนำข้อมูลที่มีคุณสมบัติ Stationary มาทำการวิเคราะห์ Cointegration ทดสอบหาความสัมพันธ์ระยะยาว และทำการประมาณค่าสมการตามแบบจำลองเพื่อหาทิศทางและขนาดโดยใช้วิธีกำลังสองน้อยที่สุด หลังจากนั้นทำการประมาณค่าความยืดหยุ่นของการส่งผ่านของการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงต่อราคาส่งออก ข้าว ขางพารา และกุ้งแช่เย็นแช่แข็ง โดยมีวิธีการดังต่อไปนี้

1. การทดสอบ Unit Root Test

คุณสมบัติ Stationary คือ คุณสมบัติที่มีค่าเฉลี่ย (mean) ค่าความแปรปรวน (variance) และค่าความแปรปรวนร่วม (covariance) จะเข้าใกล้ค่าคงที่ค่าหนึ่ง โดยอาจมีการผันผวนออกจากคุณลักษณะเป็นการชั่วคราว และมีแนวโน้มกลับมายังคุณลักษณะเดิม เหตุที่ต้องทดสอบคุณสมบัติ Stationary เนื่องจากข้อมูลอนุกรมเวลาส่วนใหญ่ จะเปลี่ยนแปลงไปตามเวลาในลักษณะที่เพิ่มขึ้น

ซึ่งจะทำให้การกำหนดแบบจำลองที่เหมาะสมเป็นไปได้ยาก เพราะมีอิทธิพลของเวลามาเกี่ยวข้อง (ริงสรร์, 2538) จึงได้ทำการทดสอบคุณสมบัติของข้อมูลก่อนด้วยวิธี Unit Root Test

การทดสอบแบบ Dickey Fuller (DF-Test) เป็นการทดสอบว่าตัวแปรที่มี Unit Root หรือไม่ ถ้าหากว่ามี Unit Root แสดงว่าตัวแปรมีลักษณะเป็น Non-Stationary โดยวิธีการทดสอบคือ

$$\Delta y_t = (\rho - 1)y_{t-1} + \mu_t \quad \mu_t \sim \text{IID}(0, \sigma^2) \quad (1.1)$$

โดยมีสมมติฐาน

$$H_0 : \rho = 1 \quad (y_t \sim \text{Non-Stationary})$$

$$H_1 : \rho < 1 \quad (y_t \sim \text{Stationary})$$

โดยการทดสอบของ DF-Test สามารถประยุกต์ใช้กับฟังก์ชันต่อไปนี้ได้

$$\Delta y_t = \mu + (\rho - 1)y_{t-1} + \mu_t \quad \mu_t \sim \text{IID}(0, \sigma^2) \quad (1.2)$$

$$\Delta y_t = \mu + \gamma t + (\rho - 1)y_{t-1} + \mu_t \quad \mu_t \sim \text{IID}(0, \sigma^2) \quad (1.3)$$

ตัวแปรเวลา (t) แทนแนวโน้มทางด้านเวลา เพื่อทดสอบว่าตัวแปรทางเศรษฐกิจนั้นๆ จะมีคุณสมบัติเป็น Trend Stationary หรือไม่ และ μ_t เป็นตัวแปรสุ่ม (Random Variables) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับศูนย์และค่าแปรปรวนคงที่

ADF-Test เป็นวิธีทดสอบตัวแปรว่ามี Unit Root หรือไม่ โดยนำมาใช้เมื่อ μ_t ในสมการที่ (1.1) มีปัญหา Autocorrelation โดยเรียกวิธีทดสอบนี้ว่า Augmented Dickey Fuller Test (ADF Test) ซึ่งแบบจำลองที่ใช้ทดสอบจากสมการ (1.1) (1.2) (1.3) จะเปลี่ยนรูปแบบตามลำดับต่อไปนี้

$$\Delta y_t = \rho y_{t-1} + \sum \beta_i \Delta y_{t-i} + \mu_t \quad \mu_t \sim \text{IID}(0, \sigma^2) \quad (1.4)$$

$$\Delta y_t = \mu + \rho y_{t-1} + \sum \beta_i \Delta y_{t-i} + \mu_t \quad \mu_t \sim \text{IID}(0, \sigma^2) \quad (1.5)$$

$$\Delta y_t = \mu + \gamma t + \rho y_{t-1} + \sum \beta_i \Delta y_{t-i} + \mu_t \quad \mu_t \sim \text{IID}(0, \sigma^2) \quad (1.6)$$

โดยมีสมมติฐาน

$$H_0 : \rho = 1 \quad (y_t \sim \text{Non-Stationary})$$

$$H_1 : \rho < 1 \quad (y_t \sim \text{Stationary})$$

ถ้าปฏิเสธสมมติฐานหลักแสดงว่า ข้อมูลที่ทดสอบจะ Stationary ณ ระดับนั้นๆ หรือ integrated อันดับศูนย์ ($y_t \sim I(0)$) แต่ถ้าไม่สามารถปฏิเสธสมมติฐานหลักได้แสดงว่าข้อมูลอนุกรมเวลาเป็น Non-Stationary หรือตัวแปรนั้นไม่ Integrated ที่อันดับศูนย์ แต่จะ Integrated ที่อันดับที่สูงกว่าโดยสามารถทดสอบได้จากสมการดังนี้

$$\Delta^2 y_t = \rho y_{t-1} + \sum \beta_i \Delta^2 y_{t-i} + \mu_t \quad \mu_t \sim \text{IID}(0, \sigma^2) \quad (1.7)$$

$$\Delta^2 y_t = \mu + \rho y_{t-1} + \sum \beta_i \Delta^2 y_{t-i} + \mu_t \quad \mu_t \sim \text{IID}(0, \sigma^2) \quad (1.8)$$

$$\Delta^2 y_t = \mu + \gamma t + \rho y_{t-1} + \sum \beta_i \Delta^2 y_{t-i} + \mu_t \quad \mu_t \sim \text{IID}(0, \sigma^2) \quad (1.9)$$

เปรียบเทียบค่าที่คำนวณได้กับค่าวิกฤต ถ้าปฏิเสธสมมติฐานหลักแสดงว่ามีคุณสมบัติ Stationary หรือ Integrated ที่อันดับแรก ($y_t \sim I(1)$) แต่ถ้าเป็น Non-Stationary ก็จะทำกรทดสอบในค่าความแตกต่างที่อันดับที่สูงกว่าต่อไป แต่โดยทั่วไปมักจะไม่เกินผลต่างครั้งที่สอง

2. การทดสอบ Cointegration

ในการศึกษาหาความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพในระยะยาวในครั้งนี้จะใช้วิธี Multivariate Cointegration ที่เสนอโดย Johanson and Juselius (1990) โดยการประมาณค่า Cointegration ด้วยวิธี Maximum Likelihood (Cointegration Vector มีได้หลายค่า) หลักของ Cointegration อิงกับแบบจำลองที่เรียกว่า Vector Autoregressive (VAR) Model ดังสมการ

$$Z_t = \mu + A_1 Z_{t-1} + \dots + A_k Z_{t-k} + \varepsilon_t \quad t = 1, 2, \dots, T \quad (1.10)$$

โดยที่ $Z_t =$ เป็นเวกเตอร์ของตัวแปร n ตัว ($n \times 1$) ที่มีข้อสมมติว่า Z_t มีคุณสมบัติ Non-Stationary ($Z_t \sim I(1)$) และเมื่อหาผลต่างครั้งที่หนึ่งแล้วจะมีคุณสมบัติ Stationary $\mu =$ เป็นเวกเตอร์ ($n \times 1$) ของค่าคงที่

A_t = เป็นเมตริกซ์ ($n \times n$) ของสัมประสิทธิ์ของตัวแปรในระยะยาว
 ε_t = เป็นเวกเตอร์ ($n \times 1$) ของค่าความคลาดเคลื่อน ซึ่งมีการแจกแจงที่เหมือนกันและเป็นอิสระต่อกัน ด้วยค่าเฉลี่ยเท่ากับศูนย์และความแปรปรวนเป็นเมตริกซ์

สมการ (1.10) สามารถนำมาเขียนใหม่ในรูปของ Vector Error Correction Model (VECM) ได้ดังนี้

$$\Delta z_t = \mu + \tau_1 \Delta z_{t-1} + \dots + \tau_{k-1} \Delta z_{t-k+1} + \Pi \Delta z_{t-k} + \varepsilon_t \quad (1.11)$$

หรือ

$$\Delta z_t = \sum_{i=1}^{k-1} \Gamma_i \Delta z_{t-i} + \Pi \Delta z_{t-1} + \varepsilon_t$$

โดยที่ $\Gamma_i = -(I - A_1 - \dots - A_i)$ $I = 1, 2, \dots, k-1$
 $\Pi_i = -(I - A_1 - \dots - A_k)$ เมื่อ I คือ Identity Matrix ($n \times n$)
 z_t คือ n -dimensional column vector
 μ คือ vector constants
 ε_t คือ ตัวแปรอิสระ

โดยวิธีการทดสอบ Cointegration ของ Johanson and Juselius (1990) แนะนำให้ประมาณการ Rank ของ Π โดยที่ถ้า $\text{Rank}(\Pi) = n$ เมตริกซ์ Π จะเป็น Full Rank คือ มีจำนวน Cointegrating Vector (r) เท่ากับจำนวนตัวแปรที่มีอยู่ในเมตริกซ์ ($r=n$) เช่นนั้นแล้ว Z_t จะมีคุณสมบัติ Stationary แต่ถ่า $\text{Rank}(\Pi) = 0$ เมตริกซ์ Π จะเป็น Null Matrix ($r=0$) แสดงว่าตัวแปรไม่มีความสัมพันธ์กันในเชิงดุลยภาพในระยะยาว ซึ่งจำเป็นที่จะต้องปรับข้อมูลของตัวแปรโดยกำหนดหาผลต่างครั้งที่หนึ่งใน VAR Model และจะกล่าวได้ว่าตัวแปรในระบบมีความสัมพันธ์กันในเชิงดุลยภาพในระยะยาว ถ่า $\text{Rank}(\Pi) = r \leq (n-1)$ ซึ่ง Johanson และ Juselius ได้เสนอค่าสถิติที่ใช้ทดสอบโดยวิธี Likelihood Ratio ซึ่งมีค่าสถิติในการทดสอบคือ Trace Test โดยสมมติฐานหลักคือตัวแปรในสมการ (1.11) มีจำนวน Cointegrating Vector อย่างมากเท่ากับ r เทียบกับสมมติฐานทางเลือกที่ว่า มีจำนวน Cointegrating Vector มากกว่า r โดยเริ่มจาก $r \leq 0$ ไปเรื่อยๆ จนถึง $r \leq n$ ดังสมการ

$$\lambda_{trace} = -2\ln(Q) = -T \sum_{i=r+1}^n \ln(1 - \hat{\lambda}_i) \quad (1.12)$$

โดยที่ T คือ จำนวนค่าสังเกตทั้งหมด

Q คือ ค่าสถิติของ Box-Jenkin

Λ คือ ค่า Eigenvalue

เปรียบเทียบค่า λ_{trace} ที่คำนวณได้กับค่าวิกฤติในตารางของ Johanson and Juselius ถ้าเพียงแต่ปฏิเสธสมมติฐานหลักที่ $r=0$ หรือ $r \leq 0$ ก็แสดงว่าตัวแปรมีความสัมพันธ์กันในเชิงดุลยภาพระยะยาวต่อกัน แต่ถ้าไม่สามารถปฏิเสธสมมติฐานหลักได้ก็กล่าวได้ว่าไม่มีความสัมพันธ์กันในเชิงดุลยภาพในระยะยาว (No Cointegration Relationship)

3. การประมาณค่าสมการตามแบบจำลอง

การหาทิศทางและขนาดของความสัมพันธ์สามารถทำได้โดยการกำหนดรูปแบบความสัมพันธ์ของราคาส่งออก กับ ราคาตลาดโลก อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง และต้นทุนการผลิตด้วยแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเดียวอย่างง่าย และประมาณค่าสัมประสิทธิ์ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด

4. การประมาณค่าความยืดหยุ่นของการส่งผ่านราคา

สำหรับค่าความยืดหยุ่นของการส่งผ่านราคา (Elasticity of Price Transmission: ϵ_T) เป็นค่าความยืดหยุ่นของการส่งผ่านของการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงที่มีต่อราคาสินค้าส่งออก ดังสมการ

$$\epsilon_T = \frac{\partial px}{\partial rer1} \times \frac{\bar{rer}}{\bar{px}}$$

โดยที่ ϵ_T คือ ค่าความยืดหยุ่นของการส่งผ่านราคา

$\bar{rer}$ คือ อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงเฉลี่ย

$\bar{px}$ คือ ราคาสินค้าส่งออกเฉลี่ย